

Weesp en Muiden

Bloemendalerpolder

Passende Beoordeling

identificatie

projectnummer:

045700.17935.00

5.1.2e

auteurs:

5.1.2e

planstatus

datum:

27 maart 2015

status:

definitief

Inhoud

1. Inleiding	5
2. Wet- en regelgeving	7
2.1. Vogel- en Habitatrichtlijn	7
2.2. Natuurbeschermingswet 1998	7
3. Huidige situatie	9
3.1. Markermeer en IJmeer	9
3.2. Naardermeer	10
3.3. Oostelijke Vechtplassen	11
3.4. Eemmeer & Gooimeer Zuidoever	12
3.5. Botshol	12
3.6. Betekenis van het plangebied voor Natura 2000	12
3.7. Landbouw	13
4. Effecten op Natura 2000	15
4.1. Toetsingscriteria	15
4.2. Areaalverandering foerageergebied vogels	15
4.3. Stikstofdepositie	16
4.3.1. Stikstofgevoeligheid per Natura 2000-gebied	16
4.3.2. Effecten	18
4.3.3. Conclusies	19
4.4. Verstoring	19
4.4.1. Recreatie	19
4.4.2. Verkeerslawaaï	21
4.4.3. Bouwlawaaï	22
4.4.4. Conclusies	22
4.5. Cumulatie	22
4.6. Conclusies	22

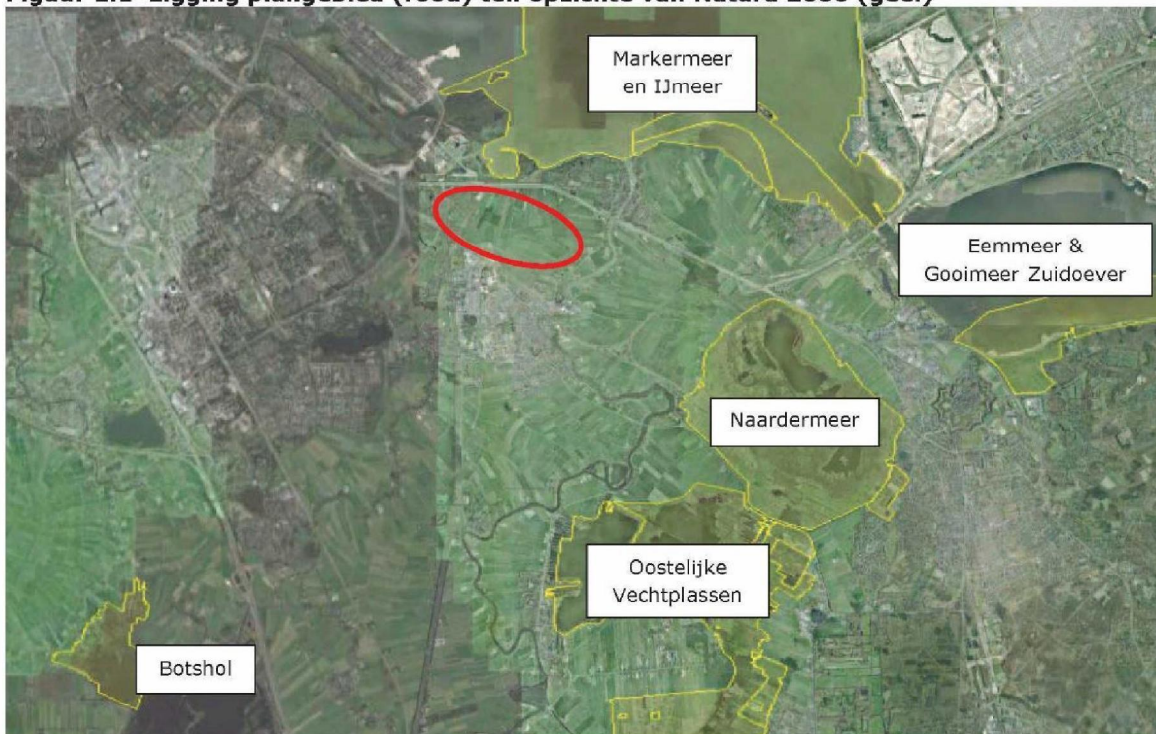
Bijlagen:

1. Bronnen

1. Inleiding

In het plangebied Bloemendalerpolder in de gemeenten Muiden en Weesp worden woningbouw, een groengebied tussen de A1 en het woongebied en een jachthaven (30 ligplaatsen) met sluis mogelijk gemaakt. De woonbuurten krijgen een waterrijk en groen karakter en er worden mogelijkheden geboden voor ligplaatsen bij de woningen. In de directe omgeving van dit plangebied zijn meerdere Natura 2000-gebieden aanwezig die mogelijk negatief beïnvloed worden door het voornemen. Omdat significante effecten op deze gebieden niet op voorhand konden worden uitgesloten is bij de start van het planproces besloten een passende beoordeling op te stellen conform art. 19j van de Natuurbeschermingswet.

Figuur 1.1 Ligging plangebied (rood) ten opzichte van Natura 2000 (geel)

2. Wet- en regelgeving

7

De Natuurbeschermingswet regelt de gebiedsbescherming van de Speciale Beschermingszones (SBZ) op grond van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn (Natura 2000-gebieden), naast de bescherming van de Beschermden Natuurmonumenten. De individuele soortenbescherming is op nationaal niveau geregeld in de Flora- en faunawet. Daarnaast is ook nog sprake van gebiedsbescherming in het kader van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Op de soortenbescherming en de EHS wordt in de voorliggende passende beoordeling niet nader ingegaan.

2.1. Vogel- en Habitatrichtlijn

Op Europees niveau bestaan twee richtlijnen die bepalend zijn voor het natuurbeleid in de verschillende lidstaten: de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn.

De Europese Vogelrichtlijn is opgesteld in 1979 en heeft als doelstellingen:

- beschermen van alle in het wild levende vogels en hun leefgebieden; extra bescherming trekvogels en bedreigde vogelsoorten door aanwijzing Speciale Beschermingszones (SBZ's);
- opstellen beheersmaatregelen om de SBZ's in gunstige staat van instandhouding te houden of te brengen (instandhoudingsdoelen);
- passende beoordeling van gevolgen van plannen of projecten, rekening houdend met de instandhoudingsdoelen.

De Habitatrichtlijn is in 1992 opgesteld ter bevordering van de biodiversiteit in Europa. De doelstellingen van de Habitatrichtlijn luiden:

- bescherming biodiversiteit door Speciale Beschermingszones (SBZ's) aan te wijzen voor bedreigde planten en dieren (behalve vogels) en hun leefgebieden;
- opstellen beheersmaatregelen om de SBZ's in gunstige staat van instandhouding te houden of te brengen (instandhoudingsdoelen);
- passende beoordeling van gevolgen van plannen of projecten, rekening houdend met de instandhoudingsdoelen.

2.2. Natuurbeschermingswet 1998

In 1998 is een nieuwe Natuurbeschermingswet tot stand gekomen die zich, in tegenstelling tot de oude Natuurbeschermingswet van 1967, alleen op gebiedsbescherming richt. Deze wet:

- verankert de Europese gebiedsbescherming van Natura 2000, bestaande uit Speciale Beschermingszones op grond van de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn, in de Nederlandse wetgeving;

- vormt de wettelijke basis voor de aanwijzingsbesluiten met instandhoudingsdoelstellingen;
- legt de rol van het bevoegd gezag voor verlening van Natuurbeschermingswetvergunningen bij de provincies.

Met het oog op de instandhoudingsdoelstelling stellen Gedeputeerde Staten voor de betrokken gebieden een beheerplan vast. In dit beheerplan wordt aangegeven welke instandhoudingmaatregelen dienen te worden genomen. Een beheerplan geldt voor een periode van maximaal zes jaren en kan worden verlengd.

Het is verboden zonder vergunning van Gedeputeerde Staten projecten te realiseren of 'andere handelingen' te verrichten, die – gelet op de instandhoudingsdoelstelling – de kwaliteit van het gebied kunnen verslechteren of een verstoring effect kunnen hebben¹⁾. Van verslechtering of verstoring is – volgens de wet – in ieder geval sprake, indien het betrokken project of de betrokken handeling tot aantasting van de natuurlijke kenmerken van het gebied kan leiden.

Voor nieuwe projecten, handelingen of plannen die afzonderlijk of in combinatie met andere projecten significante gevolgen voor het betrokken gebied kunnen hebben, wordt een 'Passende Beoordeling' gemaakt van de gevolgen voor het gebied. Daarbij wordt getoetst aan de instandhoudingsdoelstellingen voor het gebied. De Natuurbeschermingswet kent voorts een externe werking zodat ook bij ingrepen buiten Natura 2000 de effecten van het voornemen op de te beschermen soorten en habitats moet worden onderzocht.

Indien negatieve effecten van een project of handeling op een Natura 2000-gebied niet kunnen worden uitgesloten, is er sprake van vergunningplicht. Om voor vergunningverlening in aanmerking te komen dient, wanneer significante gevolgen ook na het treffen van mitigerende maatregelen niet kunnen worden uitgesloten, vervolgens voldaan te worden aan de zogenaamde ADC-criteria:

- zijn er geen Alternatieven?
- is er sprake van een Dwingende reden van groot openbaar belang?
- zijn er Compenserende maatregelen voorzien?

Ingeval van significant negatieve effecten op prioritaire habitats²⁾ of soorten, komen in eerste instantie alleen argumenten die verband houden met de menselijke gezondheid, de openbare veiligheid of met voor het milieu wezenlijk gunstige effecten in aanmerking als dwingende reden van groot openbaar belang. Bij andere redenen van openbaar belang (bijvoorbeeld economische redenen) dient eerst advies van de Europese Commissie gevraagd te worden.

1) Volgens de EU-handleiding treedt 'verslechtering' op, wanneer de door de habitat ingenomen oppervlakte afneemt of wanneer er een dalende lijn optreedt met betrekking tot de specifieke betekenis van een gebied voor de instandhouding van de habitat of de daarmee 'geassocieerde typische soorten' op lange termijn. Van 'verstoring' is volgens de EU-handleiding sprake, wanneer uit populatiedynamische gegevens blijkt dat de soort het gevaar loopt niet langer een levensvatbare component van de natuurlijke habitat te blijven.

2) Prioritair habitat: natuurlijk habitat dat gevaar loopt te verdwijnen en voor welker instandhouding de gemeenschap een bijzondere verantwoordelijkheid draagt, omdat een belangrijk deel van het natuurlijke verspreidingsgebied op het grondgebied van de EU ligt.

3. Huidige situatie

9

In dit hoofdstuk wordt de actuele situatie in de omliggende Natura 2000-gebieden beschreven. Daarbij wordt ingegaan om de instandhoudingsdoelen per gebied, de verspreiding van de kwalificerende habitats en soorten en de betekenis van het plangebied voor deze habitats en soorten.

3.1. Markermeer en IJmeer

Het gebied Markermeer en IJmeer is aangewezen als Natura 2000-gebied op basis van het voorkomen van de volgende habitattypen en soorten:

Habitattype	SVI landelijk	Doelstelling oppervlakte	Doelstelling kwaliteit
H3140 - Kranswierwateren	--	=	=

Habitatsoort	SVI landelijk	Doelstelling omvang leefgebied	Doelstelling kwaliteit leefgebied	Doelstelling populatie
H1163 - Rivierdonderpad	-	= (>)	= (>)	=
H1318 - Meervleermuis	-	=	=	=

Broedvogels	SVI landelijk	Doelstelling omvang leefgebied	Doelstelling kwaliteit leefgebied	Doelstelling populatie
A017 - Aalscholver		=	=	8000*
A193 - Visdief	-	=	=	630

Niet-broedvogels	SVI landelijk	Doelstelling omvang leefgebied	Doelstelling kwaliteit leefgebied	Doelstelling populatie
A005 - Fuut	-	=	=	170
A017 - Aalscholver	+	=	=	2600
A034 - Lepelaar	+	=	=	2
A043 - Grauwe Gans	+	=	=	510
A045 - Brandgans	+	=	=	160
A050 - Smient	+	=	=	15600
A051 - Krakeend	+	=	=	90
A056 - Slobeend	+	=	=	20
A058 - Krooneend	-	=	=	
A059 - Tafeleend	--	=	=	3200
A061 - Kuifeend	-	=	=	18800
A062 - Toppereend	--	=	=	70
A067 - Brilduiker	+	=	=	170
A068 - Nonnetje	-	=	=	80
A070 - Grote Zaagbek	--	=	=	40
A125 - Meerkoet	-	=	=	4500
A177 - Dwergmeeuw	-	=	=	
A197 - Zwarte Stern	--	=	=	

Legenda

Landelijke staat van instandhouding		Doelstelling voor oppervlakte en/of kwaliteit	
+	gunstig	=	behoud
-	matig gunstig	>	uitbreiding /verbetering
--	zeer ongunstig	= (>)	uitbreiding met behoud van de goed ontwikkelde locaties
*	Prioritair habitat		

3.2. Naardermeer

Het gebied Naardermeer is aangewezen als Natura 2000-gebied op basis van het voorkomen van de volgende habitattypen en soorten (prioritaire habitats aangeduid met een *):

Habitattype	SVI landelijk	Doelstelling oppervlakte	Doelstelling kwaliteit
H3140 - Kranswierwateren	--	=	=
H3150 - Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	-	=	=
H4010B - Vochtige heiden (laagveengebied)	-	=	=
H6410 - Blauwgraslanden	--	>	>
H7140A - Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	--	>	>
H7140B - Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)		=	=
H91D0 - *Hoogveenbossen	-	=	>

Habitatsoort	SVI landelijk	Doelstelling omvang leefgebied	Doelstelling kwaliteit leefgebied	Doelstelling populatie
H1082 - Gestreepte waterroofoever	--	>	>	>
H1134 - Bittervoorn	-	=	=	=
H1149 - Kleine modderkruiper	+	=	=	=
H1903 - Groenknolorchis	--	=	=	=
H4056 - Platte schijfhoren	-	=	=	=

Broedvogels	SVI landelijk	Doelstelling omvang leefgebied	Doelstelling kwaliteit leefgebied	Doelstelling populatie
A017 - Aalscholver	+	=	=	1800
A029 - Purperreiger	--	=	=	60
A197 - Zwarte Stern	--	>	>	35
A292 - Snor	--	=	=	30
A298 - Grote karekiet	--	>	>	10

Niet-broedvogels	SVI landelijk	Doelstelling omvang leefgebied	Doelstelling kwaliteit leefgebied	Doelstelling populatie
A041 - Kogans	+	=	=	behoud
A043 - Grauwe Gans	+	=	=	behoud

Legenda

Landelijke staat van instandhouding		Doelstelling voor oppervlakte en/of kwaliteit	
+	gunstig	=	behoud
-	matig gunstig	>	uitbreiding /verbetering
--	zeer ongunstig		

3.3. Oostelijke Vechtplassen

Het gebied oostelijke Vechtplassen is aangewezen als Natura 2000-gebied op basis van het voorkomen van de volgende habitattypen en soorten (prioritaire habitats aangeduid met een *):

Habitatype	SVI landelijk	Doelstelling oppervlakte	Doelstelling kwaliteit
H3140 - Kranswierwateren	--	>	>
H3150 - Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	-	>	>
H4010B - Vochtige heiden (laagveengebied)	-	=	=
H6410 - Blauwgraslanden	--	=	>
H6430A Ruigten en zomen (moerasspirea)		=	=
H6430B Ruigten en zomen (harig wilgenroosje)		=	=
H7140A - Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	--	>	>
H7140B - Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)	-	>	>
H7210 - *Galigaanmoerassen	-	>	>
H91D0 - *Hoogveenbossen	-	=	=

Habitatsoort	SVI landelijk	Doelstelling omvang leefgebied	Doelstelling kwaliteit leefgebied	Doelstelling populatie
H1042 - Gevlekte witsnuitlibel	--	>	>	>
H1082 - Gestreepte waterroofkever	--	>	>	>
H1134 - Bittervoorn	-	=	=	=
H1149 - Kleine modderkruiper	+	=	=	=
H1163 - Rivierdonderpad	-	=	=	=
H1318 - Meervleermuis	-	=	=	=
H1340 - *Noordse woelmuis	--	>	>	>
H1903 - Groenknolorchis	--	=	=	=
H4056 - Platte schijfhoren	-	=	=	=

Broedvogels	SVI landelijk	Doelstelling omvang leefgebied	Doelstelling kwaliteit leefgebied	Doelstelling populatie
A021 - Roerdomp	--	>	>	5
A022 - Woudaapje	--	>	>	10
A029 - Purperreiger	--	=	=	50
A119 - Porseleinhoen	--	=	=	8
A197 - Zwarte Stern	--	>	>	110
A229 - IJsvogel	+	=	=	10
A292 - Snor	--	=	=	150
A295 - Rietzanger	-	=	=	880
A298 - Grote karekiet	--	=	=	50

Niet-broedvogels	SVI landelijk	Doelstelling omvang leefgebied	Doelstelling kwaliteit leefgebied	Doelstelling populatie
A017 - Aalscholver	+	=	=	behoud
A041 - Kogans	+	=	=	920
A043 - Grauwe Gans	+	=	=	1200
A050 - Smient	+	=	=	2800
A051 - Krakeend	+	=	=	40
A056 - Slobeend	+	=	=	80
A059 - Tafeleend	--	=	=	120

A068 - Nonnetje	-	=	=	20
-----------------	---	---	---	----

3.4. Eemmeer & Gooimeer Zuidoever

Het gebied Eemmeer & Gooimeer Zuidoever is aangewezen als Natura 2000-gebied op basis van het voorkomen van de volgende vogelsoorten :

Broedvogels	SVI landelijk	Doelstelling omvang leefgebied	Doelstelling kwaliteit leefgebied	Doelstelling populatie
A193 - Visdief	-	=	=	280

Niet-broedvogels	SVI landelijk	Doelstelling omvang leefgebied	Doelstelling kwaliteit leefgebied	Doelstelling populatie
A005 - Fuut	-	=	=	160
A017 - Aalscholver	+	=	=	160
A037 - Kleine Zwaan	-	=	=	2
A043 - Grauwe Gans	+	=	=	300
A050 - Smient	+	=	=	4900
A051 - Krakeend	+	=	=	90
A056 - Slobeend	+	=	=	5
A059 - Tafeleend	--	=	=	790
A061 - Kuifeend	-	=	=	2700
A068 - Nonnetje	-	=	=	10
A125 - Meerkooit	-	=	=	1700

3.5. Botshol

Het gebied Botshol is aangewezen als Natura 2000-gebied op basis van het voorkomen van de volgende habitattypen en soorten (prioritaire soorten aangeduid met een *):

Habitatype	SVI landelijk	Doelstelling oppervlakte	Doelstelling kwaliteit
H3140 - Kranswierwateren	--	=	=
H3150 - Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	-	=	=
H6430A - Ruigten en zomen (moerasspirea)	+	=	=
H7140B - Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)	-	>	>
H7210 - *Galigaanmoerassen	-	>	=
H91D0 - *Hoogveenbossen	-	=	=

Habitatsoort	SVI landelijk	Doelstelling omvang leefgebied	Doelstelling kwaliteit leefgebied	Doelstelling populatie
H1149 - Kleine modderkruiper	+	=	=	=
H1318 - Meervleermuis	-	=	=	=

3.6. Betekenis van het plangebied voor Natura 2000

Het plangebied vormt in theorie een foerageergebied voor kwalificerende broedvogels en overwinterende vogels van de omliggende Natura 2000-gebieden. Zo vormen de graslanden

en sloten in het broedseizoen een mogelijk foerageergebied voor purperreigers uit het nabijgelegen Naardermeer en de Oostelijke Vechtplassen. In de wintermaanden zijn de eiwitrijke graslanden potentieel foerageergebied voor de kwalificerende niet-broedvogels kolgans, brandgans, grauwe gans en smient.

In onderstaande tabel is aangegeven of en in welke aantallen genoemde soorten de afgelopen 5 jaar in het plangebied aanwezig zijn geweest (bron; www.waarneming.nl)

Soort	Aanwezigheid mrt 2009 – mrt 2014	
	Aantal waarnemingen	Maximum aantal
Purperreiger	32	1
Smient	1	1
Kolgans	12	2500
Brandgans	14	1200
Grauwe gans	30	300

Kleine zwanen (kwalificerende soorten van het Natura 2000-gebied Eemmeer & Gooimeer Zuidoever) waren tot voor enkele jaren in grote aantallen in het plangebied aanwezig maar ontbreken tegenwoordig grotendeels. Onderstaand overzicht laat zien hoe de aantallen de afgelopen 10 jaar zijn teruggelopen (bron: J. Brandjes, bureau Waardenburg):

Tabel Ontwikkeling aantallen kleine zwanen in het plangebied

2004/05:	490 ex.	2009/10:	260
2005/06:	250	2010/11:	40
2006/07:	171	2011/12:	19
2007/08:	230	2012/13:	10
2008/09:	350	2013/14:	60 (t/m 1 maart 2014)

Uit het voorgaande kan het volgende worden geconcludeerd:

- de purperreiger is een regelmatige doch zeldzame bezoeker van het gebied. Het plangebied ligt op circa 4 km van de broedkolonies in het Naardermeer en daarmee ruimschoots binnen de actieradius van foeragerende purperreigers rond hun broedkolonie (20 km)³. Ook de Oostelijke Vechtplassen vallen ruimschoots binnen deze actieradius. Het intensief beheerde agrarische gebied is waarschijnlijk matig geschikt als foerageergebied, zeker in vergelijking tot de recent gerealiseerde optimale foerageergebieden rond het Naardermeer.
- Smienten ontbreken vrijwel geheel in het plangebied.
- Het gebied heeft enige betekenis voor foeragerende ganzen en kleine zwanen, vanwege het jaarrond aanbod van (zeer) eiwitrijk gras.

3.7. Landbouw

Het plangebied is momenteel vrijwel geheel in gebruik als agrarisch grasland. Het peilbeheer, bemesting en maaibeheer zijn geheel afgestemd op deze agrarische functie en laten weinig ruimte voor natuurwaarden. De vigerende agrarische bestemming maakt het mogelijk dat de graslanden jaarlijks met 265 kg stikstof per hectare worden bemest (bron: Stikstofgebruiksnormen 2014-2017, ministerie van EZ).

³ Bron: Winden, J. van der (2001): "Voedselgebieden van de purperreiger in Nederland"

De aanwezige agrarische bedrijfsgebouwen langs de noordrand van het gebied zijn inmiddels verdwenen zodat er geen sprake meer is van stalemities.

In hoofdstuk 4 wordt nader ingegaan op de gevolgen van de huidige stikstofemities uit het gebied voor de omliggende stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden.

4. Effecten op Natura 2000

155

4.1. Toetsingscriteria

De ontwikkeling van de Bloemendalerpolder tot woongebied kan leiden tot effecten op omliggende Natura 2000-gebieden. Daarbij kan onderscheid gemaakt worden tussen tijdelijke effecten (als gevolg van de aanleg van het woongebied) en blijvende effecten (gebruik van het woongebied). Tabel 4.1 geeft een overzicht van de te verwachten effecten en de gehanteerde criteria.

Tabel 4.1 Beoordelingskader

criterium	Deelcriterium	Methode
Areaalverandering foerageergebied vogels	• Verdwijnen agrarisch grasland	kwantitatief
Vermesting/ verzuring	• Stikstofdepositie als gevolg van verkeersproductie dan wel opheffen agrarische functies	kwantitatief
Verstoring	• recreatieve uitloop vanuit woongebied • verkeerslawaaï • bouwlawaai (tijdelijk)	Kwalitatief/ kwantitatief

4.2. Areaalverandering foerageergebied vogels

Het plangebied vormt een foerageergebied voor kwalificerende broedvogels en overwinterende vogels van de omliggende Natura 2000-gebieden. Zo vormen de graslanden en sloten in het broedseizoen een foerageergebied voor zeer kleine aantallen purperreigers uit het nabijgelegen Naardermeer en de Oostelijke Vechtplassen. In de wintermaanden zijn de graslanden foerageergebied voor de kwalificerende niet-broedvogels kleine zwaan, kolgans, brandgans en grauwe gans. Smienten ontbreken vrijwel geheel.

De effecten van de herinrichting van het plangebied voor de kwalificerende vogels van de omliggende Natura 2000-gebieden zijn als volgt:

- de purperreiger is een regelmatige doch zeldzame bezoeker van het gebied. Het intensief beheerde agrarische gebied is waarschijnlijk matig geschikt als foerageergebied, zeker in vergelijking tot de recent gerealiseerde optimale foerageergebieden rond het Naardermeer. Realisering van het woongebied in de Bloemendalerpolder zal daarom niet leiden tot een significante aantasting van de foerageermogelijkheden van de purperreiger. De niet te bebouwen delen van het plangebied bieden bovendien potenties voor nieuwe foerageergebieden voor deze soort. De aantallen zullen altijd klein blijven maar wel een bijzondere belevingswaarde aan het gebied toevoegen voor bewoners en recreanten.
- Smienten ontbreken vrijwel geheel in het plangebied. De beoogde ontwikkeling zal daarom geen effect hebben op deze soorten.

- De betekenis van het plangebied als foerageergebied voor foeragerende ganzen en kleine zwanen zal afnemen met het verdwijnen van de agrarische functies in het gebied, hoewel ook bij minder eiwitrijk grasland het gebied waarschijnlijk nog steeds bezocht zal worden door foeragerende ganzen. Voor alle drie ganzensoorten geldt dat de instandhoudingsdoelen voor de betreffende Natura 2000-gebieden ruimschoots worden gehaald en dat de aantallen ganzen in alle gebieden al jaren een (sterk) stijgende lijn laten zien. Het gedeeltelijk verlies van de Bloemendalerpolder als foerageergebied zal daarom niet leiden tot een significant effect op de instandhoudingsdoelen voor grauwe gans, brandgans en kolgans.
- Het verdwijnen van het foerageergebied van de kleine zwaan zal geen gevolgen hebben voor het behalen van de instandhoudingsdoelen voor het Natura 2000-gebied Eemmeer & Gooimeer zuidoever. Op veel kortere afstand van dit Natura 2000-gebied is een groot areaal aan vergelijkbare agrarische foerageergebieden aanwezig. De landelijke daling van de aantallen overwinterende kleine zwanen past in de internationale trend. De oorzaak ligt mogelijk in de Siberische broedgebieden maar ook concurrentie met knobbelzwanen in het overwinteringsgebied wordt als mogelijke oorzaak genoemd (bron: Soortenprofiel kleine zwaan, 2008). Het beschikbare aanbod aan voedselrijke agrarische graslanden is in ieder geval geen beperkende factor.

4.3. Stikstofdepositie

De omliggende Natura 2000-gebieden herbergen deels stikstofgevoelige natuurwaarden. Voor deze habitats geldt dat de achtergronddepositie vrijwel overal de kritische depositie overschrijdt. Bij elke extra depositie van stikstof kan dan niet op voorhand worden uitgesloten dat significant negatieve effecten zullen optreden.

De ontwikkeling van het woongebied Bloemendalerpolder zal op twee manieren leiden tot verandering van de stikstofdepositie op de omliggende Natura 2000-gebieden:

- Toename van de verkeersintensiteit en bijbehorende stikstofemissies op de wegen langs en door Natura 2000;
- Afname van de stikstofemissies in het plangebied door beëindiging van de agrarische functies.

Deze effecten worden in deze paragraaf beide gekwantificeerd op basis van berekeningen met de meest recente versie AERIUS Calculator.

4.3.1. Stikstofgevoeligheid per Natura 2000-gebied

De kwalificerende habitats in de omliggende Natura 2000-gebieden kennen de volgende kritische deposities:

Tabel 4.2 Kritische deposities Markermeer & IJmeer (in mol/ha/jr)

Habitattype	Kritische depositie
H3140az – Kranswierwateren, afgesloten zee-armen	>2400

De achtergronddepositie blijft in 2103 overal ver onder de 2400 mol/ha/jr (bron: PBL, 2014) zodat gesteld kan worden dat het kwalificerende habitat in dit Natura 2000-gebied ongevoelig is voor extra stikstofdepositie.

Voor de kwalificerende soorten geldt hetzelfde. Deze soorten zijn gebonden aan (zeer) voedselrijke habitats die niet worden beïnvloed door een kleine verandering in de stikstofdepositie.

De overige omliggende Natura 2000-gebieden zijn wel stikstofgevoelig:

Tabel 4.3 Kritische deposities Naardermeer (in mol/ha/jr)

Habitattype	Kritische depositie
H3140lv – Kranswierwateren, laagveen	2143
H3150 - Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	2143
H4010B - Vochtige heiden (laagveengebied)	786
H6410 - Blauwgraslanden	1071
H7140A - Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	1214
H7140B - Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)	714
H91D0 - *Hoogveenbossen	1786

De achtergronddepositie ter plaatse varieert tussen 1270 en 1680 mol/ha/jr in 2103 (bron: PBL, 2014). Dit betekent dat voor vier habitats (rood gemarkeerd) geldt dat een kleine extra stikstofdepositie (+ enkele mollen/ha/jr) kan leiden tot significant negatieve effecten op de kwalificerende habitats.

De kwalificerende soort groenknolorchis is in dit gebied gebonden aan de (zeer) stikstofgevoelige overgangs- en trilvenen en is daardoor eveneens te beschouwen als stikstofgevoelig. Voor de overige kwalificerende soorten geldt dit niet.

Tabel 4.4 Kritische deposities Oostelijke Vechtplassen (in mol/ha/jr)

Habitattype	Kritische depositie
H3140lv – Kranswierwateren, laagveen	2143
H3150 - Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	2143
H4010B - Vochtige heiden (laagveengebied)	786
H6410 - Blauwgraslanden	1071
H6430A - Ruigten en zomen (moerasspirea)	>2400
H6430B - Ruigten en zomen (harig wilgenroosje)	>2400
H7140A - Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	1214
H7140B - Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)	714
H7210 - *Galigaanmoerassen	1571
H91D0 - *Hoogveenbossen	1786

De achtergronddepositie ter plaatse varieert tussen 1080 en 1680 mol/ha/jr in 2103 (bron: PBL, 2014). Dit betekent dat voor vijf habitats geldt dat een kleine extra stikstofdepositie (+ enkele mollen/ha/jr) kan leiden tot significant negatieve effecten op de kwalificerende habitats.

De kwalificerende soorten gevlekte witsnuitlibel en groenknolorchis zijn in dit gebied gebonden aan de (zeer) stikstofgevoelige overgangs- en trilvenen en zijn daardoor eveneens te beschouwen als stikstofgevoelig. Voor de overige kwalificerende soorten geldt dit niet.

Tabel 4.5 Kritische deposities Botshol (in mol/ha/jr)

Habitattype	Kritische depositie
H3140lv – Kranswierwateren, laagveen	2143
H3150 - Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden	2143
H6430A - Ruigten en zomen (moerasspirea)	>2400
H7140B - Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)	714

H7210 - *Galigaanmoerassen	1571
H91D0 - *Hoogveenbossen	1786

De achtergronddepositie ter plaatse varieert tussen 1280 en 1550 mol/ha/jr in 2103 (bron: PBL, 2014). Dit betekent dat met uitzondering van het habitat H7140B veenmosrietlanden voor alle habitats geldt dat een kleine extra stikstofdepositie (+ enkele mollen/ha/jr) niet zal leiden tot significant negatieve effecten op de kwalificerende habitats.

De kwalificerende soorten kleine modderkruiper en meervleermuis gelden niet als stikstofgevoelig.

4.3.2. Effecten

Verandering stikstofdepositie

De 2750 nieuwe woningen en bijbehorende voorzieningen (centrum, jachthaven) in het plangebied zullen leiden tot een toename van de verkeersemissies vanaf het omliggende wegennet. Waar deze wegen langs (binnen 3 km) of door Natura 2000 lopen zal er sprake zijn van een relevante extra stikstofdepositie op reeds overbelaste habitats.

Anderzijds zal de stikstofemissie vanuit het plangebied juist dalen vanwege het opheffen van de agrarische functies. De agrarische graslanden worden in de referentiesituatie bemest met de toegestane 265 kg stikstof per hectare per jaar (beweid grasland op veengrond)⁴. De gemiddelde ammoniakemissie bij de huidige wijze van emissiearme mestaanwending op grasland (overwegend zodebemester en zode-injecteur) bedraagt 19% , hetgeen wil zeggen dat 19 % van de totale hoeveelheid stikstof in de opgebrachte mest als ammoniak verdwijnt naar de lucht⁵. Uitgaande van een bemesting van 265 kg per hectare, vormt elke hectare bemest grasland een bron van 50,35 kg stikstof die als ammoniak naar de lucht verdwijnt. Het opheffen van de agrarische bemesting in een gebied van meer dan 200 ha leidt dus tot een aanzienlijke afname van de stikstofemissie vanuit het gebied.

De gebieden Naardermeer, Oostelijke Vechtplassen en Botshol kennen meerdere stikstofgevoelige habitats die in de uitgangssituatie (sterk) overbelast zijn. Met AERIUS Calculator is berekend welke extra stikstofdepositie op deze habitats zal optreden als gevolg van de verkeerstoename vanuit het plangebied. Daarnaast is berekend wat het depositie-effect is van het opheffen van de agrarische functies in het plangebied. Deze veranderingen zijn voor elk stikstofgevoelig habitat per jaar berekend (zie tabel 5.6)

Tabel 4.6 Depositieverandering op stikstofgevoelige habitats Naardermeer (in mol/jaar)

Habitattype	Verkeer autonoom	Verkeer voornemen	Saldo verkeer	Agrarisch	Eindsaldo
H4010B - Vochtige heiden (laagveengebied)	26.4	26.7	0.3	-1.1	-0.7
H6410 - Blauwgraslanden	55.8	56.6	0.8	-2.5	-1.7
H7140A - Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	90.3	91.3	1.0	-3.4	-2.4
H7140B - Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)	1,522.5	1,541.8	19.3	-60.2	-40.9
H91D0 - *Hoogveenbossen	4,260.8	4,320.0	59.2	-204.5	-145.3

⁴ Bron: Ministerie van Economische zaken (2013): "Stikstofgebruiksnormen"

⁵ bron: Bruggen, VC. Van et al (2012): "Ammonia emissions from animal manure and inorganic fertilisers in 2009"

Tabel 4.7 Depositieverandering op stikstofgevoelige habitats Oostelijke Vechtplassen (in mol/jaar)

Habitattype	Verkeer autonoom	Verkeer voornemen	Saldo verkeer	Agrarisch	Eindsaldo
H4010B - Vochtige heiden (laagveengebied)	7.5	7.6	0.1	-0.6	-0.5
H6410 - Blauwgraslanden	2.6	2.7	0.1	-0.1	0.0
H7140A - Overgangs- en trilvenen (trilvenen)	85.2	86.7	1.5	-4.9	-3.4
H7140B - Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)	90.1	91.7	1.6	-5.5	-3.9
H7210 - *Galigaanmoerassen	26.1	26.5	0.4	-2.1	-1.7
H91D0 - *Hoogveenbossen	122.2	124.4	2.2	-10.3	-8.1

Tabel 4.8 Depositieverandering op stikstofgevoelige habitats Botshol (in mol/jaar)

Habitattype	Verkeer autonoom	Verkeer voornemen	Saldo verkeer	Agrarisch	Saldo
H7140B - Overgangs- en trilvenen (veenmosrietlanden)	177.2	181.3	4.1	-13.4	-9.3
H7210 - *Galigaanmoerassen	8.7	8.9	0.2	-0.8	-0.6
H91D0 - *Hoogveenbossen	30.0	30.7	0.7	-2.6	-1.9

Uit bovenstaande tabellen blijkt dat het plan Bloemendalerpolder leidt tot een (sterke) afname van de stikstofdepositie op de daarvoor gevoelige habitats in de omliggende Natura 2000-gebieden. Alleen op het habitat H6410 Blauwgraslanden in het Naardermeer is het effect neutraal.

4.3.3. Conclusies

Het plan Bloemendalerpolder leidt tot een (sterke) afname van de stikstofdepositie op de daarvoor gevoelige habitats in de omliggende Natura 2000-gebieden. Alleen op het habitat *H6410 Blauwgraslanden* in het Naardermeer is het effect neutraal. Negatieve effecten als gevolg van stikstofdepositie kunnen daardoor geheel worden uitgesloten.

4.4. Verstoring

4.4.1. Recreatie

Algemeen

Verstoring van natuur door recreanten is vooral bij vogels onderzocht en blijkt een ingewikkeld proces zonder rechtlijnige dosis-effectrelaties. Verstoring kan verder variëren per soort en zelfs per individu. De mate van gewinning speelt een grote rol, evenals de mate van bejaging, de frequentie van de verstoring en de beschikbaarheid van alternatieve leefgebieden in de omgeving.

In 2008 verscheen een literatuurstudie van Bureau Waardenburg en Vogelbescherming waarin alle internationale onderzoeken naar de verstoringgevoeligheid van vogels voor recreatie zijn samengevoegd⁶. In het rapport is getracht per soort uitspraken te doen over de verstoringgevoeligheid en worden de verstoringseffecten van verschillende recreatievormen afzonderlijk beschreven. De onderzoekers beseffen terdege de beperkingen van dergelijke onderzoeken en stellen: *"De verzamelde kennis in deze uitgave is bedoeld als hulpmiddel om mogelijke effecten in te kunnen schatten van bestaande gebruiksvormen, van inrichting en beheer alsmede van nieuwe plannen en/of projecten met name op het gebied van recreatie."*

⁶ Krijgsveld, K.L. et al (2008): "Verstoringgevoeligheid van vogels, update van literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie"

De verstoringafstanden die in het rapport zijn beschreven zijn gebaseerd op bestaand onderzoek in bestaande unieke situaties. Deze verstoringafstanden kunnen niet geïnterpreteerd worden als universele, absolute waarden."

In het onderzoek wordt geconcludeerd dat in gebieden waar een bepaalde verstoringbron geen werkelijke dreiging vormt en daarnaast ook voorspelbaar is, het mogelijk is dat vogels steeds minder reageren op de verstoringbron. Het type verstoring is daarbij bepalend voor de verstoringafstand:

- voorspelbaarheid: voorspelbare gebeurtenissen of gedrag leiden tot minder verstoring en kortere afstanden voordat verstoring optreedt;
- gedrag verstoorder: richting (langs versus naderend), gedrag (rustig doorgaand versus alternerend stilhoudend en roepen), vervoer (lopend met hond versus fiets, roeiboot versus motorboot) van verstoorder beïnvloeden de verstoringafstand;
- duur en frequentie: Continue verstoring heeft ernstiger gevolgen dan infrequente verstoring. Bij verstoring zijn onverstoorde perioden waarin de vogels kunnen compenseren voor verloren tijd essentieel.

Effecten

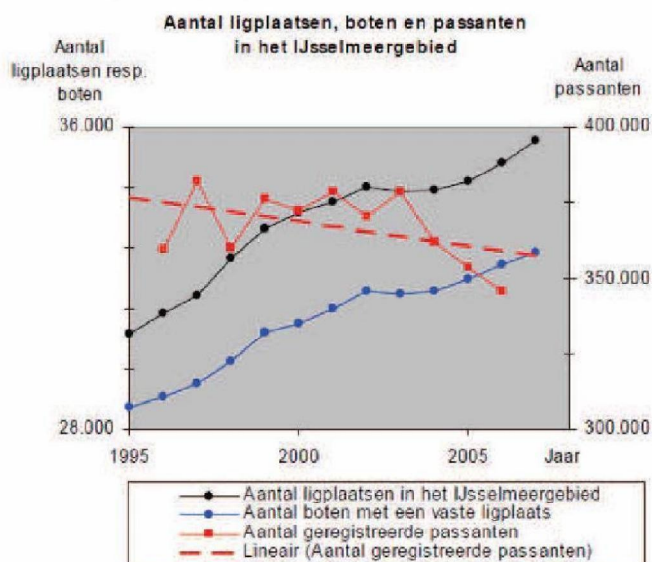
De realisering van 2750 woningen en bijbehorende voorzieningen zal leiden tot de vestiging van duizenden nieuwe bewoners (circa 8.500, inclusief Leeuwend 3) op enkele honderden meters afstand van het Natura 2000-gebied Markermeer en IJmeer. Het plangebied wordt voor een aanzienlijk deel heringericht als goed toegankelijk groen- en natuurgebied en zal daarmee voorzien in een groot deel van de behoefte aan recreatief uitlooptgebied. De A1 vormt verder een forse barrière tussen het woongebied en het water en de zuidoever van het IJmeer is bovendien matig ontsloten voor recreanten. Aangenomen wordt daarom dat de recreatiedruk op de zuidoever van het IJmeer nauwelijks toeneemt. De eventuele wandelaar vanuit het woongebied voegt zich bij de bestaande wandelaars op de Diemerzeedijk en daar geen relevante extra verstoring toevoegen. Het gaat daarbij om voorspelbare, rustige, langsgaande bewegingen gedurende slechts een beperkt deel van de week en daarbinnen een beperkt deel van de dag.

Op enkele kilometers afstand van het woongebied ligt het Natura 2000-gebied Naardermeer. Ook hiervoor geldt dat water- en snelwegen belangrijke barrières vormen voor eventuele recreanten uit het nieuwe woongebied en dat nieuwe bezoekers zich zullen voegen bij de bestaande recreantenstromen op bestaande wegen en paden langs de randen van het natuurgebied. Ook hier zal de extra verstoring van natuurwaarden, zo daar al sprake van is, verwaarloosbaar klein zijn.

De nieuwe jachthaven zal ruimte bieden aan 30 vaartuigen. Het uitvaarpercentage van dergelijke jachthavens is veelal zeer laag (5-10% op een topdag⁷). Omdat tussen deze jachthaven en het dichtstbijzijnde bevaarbare Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer nog een sluis ligt, zullen ook op topdagen slechts enkele extra schepen dit Natura 2000-gebied bereiken (de overige Natura 2000-gebieden liggen op grotere afstand). Ook het aantal schepen dat vanaf de ligplaatsen bij de woningen het Natura 2000-gebied bereikt, zal beperkt zijn. Deze schepen zullen zich voegen in de bestaande recreatiestromen in de bestaande vaarroutes. Het recreatiesizoen overlapt bovendien nauwelijks met de periode waarin de meeste watervogels aanwezig zijn. Tenslotte is van belang dat er geen verband bestaat tussen het aantal ligplaats en het aantal vaarbewegingen. Zo is het aantal ligplaatsen in het totale IJsselmeergebied (inclusief Randmeren) in de afgelopen 40 jaar gestegen van 5.000 naar 35.000. Deze toename heeft echter niet geleid tot meer vaarbewegingen; het schip wordt in toenemende mate gezien als een tweede woning waarop

⁷ Bron: Waterrecreatie Advies, 2006

men verblijft en gasten ontvangt en van waaruit men de omgeving bezoekt. Varen is in veel gevallen bijzaak geworden. Deze trend wordt bevestigd door gegevens over onder meer sluispassages en geregistreerde passanten in jachthavens (zie figuur 4.1).

Figuur 4.1 Ontwikkeling recreatievaart IJsselmeer en Markermeer (bron: Waterrecreatie Advies, 2008)

Zoals uit deze figuur blijkt neemt het aantal geregistreerde passanten in de jachthavens alsmede het aantal sluispassages sinds 1996 gestaag af, ondanks een forse toename van het aantal ligplaatsen in dezelfde periode. De 30 extra ligplaatsen in de nieuwe jachthaven bij de Bloemendalerpolder en de ligplaatsen bij een deel van de woningen binnen het plangebied zijn in dit kader een verwaarloosbare toevoeging, zonder enig effect op de recreatieve verstoring in het IJsselmeergebied.

Op grond van het voorgaande worden significante verstoringseffecten binnen Natura 2000 geheel uitgesloten.

4.4.2. Verkeerslawaaï

Eventuele verstoring van natuurwaarden is in beginsel te verwachten als gevolg van de toename van de verkeersbewegingen van en naar het plangebied. Ten aanzien van het thema verstoring door wegverkeerslawaaï geeft een publicatie van de Commissie voor de Milieueffectrapportage een goede indicatie inzake de omvang van het te verwachten ecologische effect. In de factsheet *Vogels en wegverkeer in m.e.r.* (2011) maakt de commissie op basis van alle relevante onderzoeksliteratuur onderscheid in twee typen wegen: *minder drukke wegen* (<10.000 verkeersbewegingen per etmaal) en *drukke wegen* (>10.000 verkeersbewegingen per etmaal). Buiten het plangebied zullen deze verkeerstromen zich vooral afwikkelen via rijks- en provinciale wegen, deels langs of door Natura 2000. Deze wegen bevinden zich allen in de tweede categorie (>10.000 verkeersbewegingen per etmaal) en zullen als gevolg van de beoogde ontwikkeling niet doorgroeien naar een hogere categorie. Dit betekent dat er ecologisch gezien dus geen sprake zal zijn van extra verstoring van Natura 2000-gebieden door verkeerslawaaï.

4.4.3. Bouwlawaai

De bouwactiviteiten zullen gefaseerd worden uitgevoerd, een reeks van jaren in beslag nemen en deels met zwaar materieel worden uitgevoerd. De bijbehorende geluidsproductie zal tot op vele honderden meters hoorbaar zijn. Bij het heien van betonpalen (waarschijnlijk de meest lawaaiige bouwactiviteit) ligt de 50 dB(A)-contour op 840 meter afstand van de hei-installatie (bron: www.av-consulting.nl). De voor vogels relevante 47 dB(A)-contour ligt nog enige honderden meters verder. Binnen deze afstand ligt alleen een zeer klein deel van het Natura 2000-gebied Markermeer & IJmeer, aan de overzijde van de A1. De geluidsproductie vanaf deze snelweg is aanzienlijk en maakt dat het geluid van de heiwerkzaamheden hier nauwelijks iets aan toevoegt.

4.4.4. Conclusies

Samenvattend wordt geconcludeerd dat verstoring van de aanwezige habitats en soorten in de omliggende Natura 2000-gebieden als gevolg van recreatiedruk, verkeers- of bouwlawaai verwaarloosbaar klein is. Significante verstoringseffecten worden geheel uitgesloten.

4.5. Cumulatie

Om vast te stellen of significante effecten kunnen worden uitgesloten, dient een voornemen niet alleen op zichzelf te worden gezien, maar ook in samenhang met de gevolgen van andere plannen en projecten. De beoordeling van de andere plannen en projecten wordt de cumulatietoets genoemd.

In de eerste plaats gaat het uitsluitend om plannen en projecten (en geen andere handelingen), waarvoor toestemming in het kader van de Natuurbeschermingswet is verleend, maar die nog niet tot zijn uitgevoerd. Bestaand gebruik hoeft niet in de cumulatietoets te worden betrokken. Ook een voornemen waar een procedure om toestemming voor loopt hoeft niet te worden meegenomen. Een dergelijk voornemen kan immers als een onzekere toekomstige gebeurtenis worden aangemerkt, aangezien niet vaststaat of de toestemming wel verleend zal worden, en zo ja onder welke voorwaarden.

Aangezien op grond van de voorgaande analyse is geconstateerd dat het voornemen hooguit verwaarloosbaar kleine effecten heeft op de omliggende Natura 2000-gebieden (en qua stikstofdepositie zelfs relevante positieve effecten genereert) is een cumulatietoets niet aan de orde.

4.6. Conclusies

- Het verlies aan foerageergebied in de vorm van agrarisch grasland heeft geen significante gevolgen voor de kwalificerende vogelsoorten uit de omliggende Natura 2000-gebieden die op dergelijke graslanden foerageren.
- De stikstofdepositie op de omliggende Natura 2000-gebieden daalt als gevolg van het opheffen van de agrarische functies in het plangebied maar stijgt als gevolg van de extra verkeersbewegingen. Per saldo is er sprake van een (aanzienlijke) daling van de stikstofdepositie op de daarvoor gevoelige habitats.
- De verstoring van omliggende Natura 2000-gebieden als gevolg van extra recreatiedruk, verkeerslawaai of bouwwerkzaamheden tijdens de aanleg is verwaarloosbaar klein.
- Een cumulatietoets is op grond van het voorgaande niet aan de orde en ook een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet is niet nodig.

Bijlage 1 Bronnen

- Janssen, J. en J. Schamineé (2003): "Europese Natuur in Nederland, Habitattypen"
- Janssen, J. en J. Schamineé (2004): "Europese Natuur in Nederland, Soorten van de Habitatrichtlijn"
- Krijgsveld, K.L., R.R. Smits & J. van der Winden (2008): "Verstoringsgevoeligheid van vogels – Update literatuurstudie naar de reacties van vogels op recreatie" Bureau Waardenburg bv, Culemborg.
- Waterrecreatie Advies (2006): "Onderzoek uitvaarpercentages jachthavens IJsselmeergebied"
- Waterrecreatie Advies (2008): "Second opinion significante effecten Natura 2000"
- www.SOVON.nl
- www.waarneming.nl